

Resûlullah (s.a.v)'in “Dayım” dediği büyük sahabi

Resûlullah (s.a.v)'in “Dayım” dediği büyük sahabi:

Sa'd b. Ebî Vakkas (r.a.), İslâm'ın ilk yıllarında iman eden büyük sahabilerdendir. Benî Zühre kabilesindendi; Resûlullah'ın (s.a.v.) annesi Âmine validemiz de aynı kabileye mensup olduğu için Sa'd, anne tarafından akrabalık cihetiyle Resûlullah'a yakın kabul edilirdi. Nitekim Tirmizî'de nakledilen bir rivayette Resûlullah (s.a.v.), Sa'd'ı görünce: **“İşte benim dayım! Haydi, kimin böyle bir dayısı varsa göstereyim.”** buyurmuştur.

Karanlıktan Nura

Rivayete göre Sa'd, Müslüman olmadan birkaç gün önce kendisini zifiri karanlıkta gördüğü bir rüya görmüştü. Ardından bir ay doğmuş, o da ayın aydınlattığı yolu takip etmişti. Önünde Hz. Ebû Bekir, Hz. Ali ve Zeyd b. Hârise gibi ilk Müslümanları görmüştü.

Kısa süre sonra Resûlullah'ın insanları gizlice İslâm'a davet ettiğini öğrendi. Gördüğü rüyayı da düşünerek hemen Resûlullah'a gitti ve İslâm'ı kabul etti.

Henüz yolun başındaydı. Fakat **iman etmek başka, iman üzere kalabilmek başka bir imtihandı.**

En Ağır İmtihan Annesinden Geldi

Sa'd annesini çok seven ve ona son derece itaat eden bir gençti. Annesi onun Müslüman olduğunu öğrenince çok öfkelenmişti:

“Bu nasıl bir din ki seni atalarının dininden çevirdi? Bu dini terk etmezsen ölünceye kadar yemeyecek, içmeyeceğim. Sonra insanlar ‘Annesinin ölümüne sebep oldu.’ diye seni ayıplayacaklar.”

Sa'd yalvardı: “Anneciğim, böyle yapma. Fakat ben dinimi hiçbir şey karşılığında terk edemem.”

Annesi gerçekten yemeyi ve içmeyi bıraktı. Sahih Müslim'deki rivayete göre bu hâli üç gün kadar devam etti ve açlıktan bayılacak hâle geldi. Fakat Sa'd imanından dönmedi.

“Bin Canın Olsa Yine Dinimden Dönmem”

Sa'd annesinin baskısının karşısında sertleşmedi, hakaret etmedi, anne hakkını inkâr etmedi. Fakat mesele Allah'a itaat ile insanlara itaat arasında kalınca çizgisini açıkça belirledi.

Annesine şu mânada seslendi: **“Anneciğim! Allah'a ve Resûlü'ne olan sevgim her**

şeyin üzerindedir. Senin bin canın olsa ve bunları birer birer versen, ben yine dinimden dönmem.”

Annesi onun kararlılığını görünce sonunda yemeye ve içmeye başladı.

Sa’d’ın bu imtihanıyla ilgili olarak Kur’ân’da anne-babaya iyilik emredilirken, onların insanı şirke zorlamaları hâlinde kendilerine itaat edilmemesi; buna rağmen dünyada onlarla güzel geçinilmesi emredilmiştir. Sahih Müslim’de Sa’d kıssası özellikle Ankebût 29/8 ile ilişkilendirilir; müfessirler Lokmân 31/15’i de Sa’d ve annesi hakkında zikretmişlerdir.

Ey Nefsim! Sevgi İtaatin Sınırlarını Değiştirmez

Burada sana ağır bir ders var: **Sa’d annesini seviyordu ama annesini Allah’ın önüne geçirmedi.**

Ey nefsim! Bazen “Ailem ne der?”, “İnsanlar ne düşünür?”, “Çevrem beni nasıl karşılar?” diye Allah’ın emrini ikinci plana atıyorsun. Sa’d’ın karşısında annesinin canı vardı; senin karşında çoğu zaman sadece insanların sözü var.

İman, kimse seni zorlamadığında söylediğin söz değil; en sevdiğin insan karşına çıktığında dahi vazgeçmediğin hakikattir.

Uhud’da Resûlullah’ın Önünde Bir Okçu

Yıllar geçti. Bu defa Sa’d’ın imanı Uhud meydanında imtihan edildi.

Müslümanların saflarının bozulduğu, Resûlullah’ın (s.a.v.) etrafındaki insanların azaldığı o çok çetin anda Sa’d kaçmadı. Okunu ve yayını aldı, Resûlullah’ı müdafaa etmek için savaştı.

Resûlullah (s.a.v.) onun ok atışlarını görünce: **“At ey Sa’d! Anam babam sana feda olsun!”** buyurdu.

Bu söz Sahih Buhârî’de açıkça rivayet edilmiştir. Hz. Ali (r.a.) de Resûlullah’ın anne ve babasını birlikte Sa’d’dan başka kimse için böyle zikrettiğini duymadığını anlatmıştır.

Ey Nefsim! Sevgi Sözle Değil, Meydanda Belli Olur

Sa’d, Resûlullah’ı sevdiğini sadece diliyle söylemedi. **Uhud’un en tehlikeli anında onun yanında kaldı.**

Ey nefsim! Rahat zamanda “Allah’ı seviyorum, Resûlullah’ı seviyorum” demek kolaydır. Fakat menfaatin zarar gördüğünde, yorulduğunda, fedakârlık gerektiğinde bu sevginin ne kadarı kalıyor?

Muhabbetin ölçüsü sözlerin değil, bedel gerektiği anda nerede durduğundur.

Bir Gün Sancak Ona Teslim Edildi

Sa'd yalnızca imanındaki sebatıyla ve Uhud'daki kahramanlığıyla değil, askerî kabiliyetiyle de öne çıktı. Hz. Ömer döneminde Sâsânîlerle yapılacak büyük mücadele için İslâm ordusunun başına getirilecek komutan görüşülürken önde gelen sahabilerin tercihi Sa'd b. Ebî Vakkas oldu.

Hz. Ömer de büyük ordunun sancağını ona teslim etti.

Artık bir zamanlar annesinin baskısı karşısında imanını korumaya çalışan o genç, yıllar sonra **Kadisiye'de büyük bir ordunun kumandanı** olacaktı.

Bir İnsanı Büyük Yapan İlk Zaferi

Fakat Sa'd'ın asıl zaferi Kadisiye'de başlamadı. İlk zaferini **kendi nefsine karşı** kazandı.

Annesinin gözyaşları karşısında imanını satmadı. Uhud'da ölüm korkusu karşısında Resûlullah'ı terk etmedi. Sonunda Allah ona büyük orduların sancağını taşıma şerefini verdi.

Ey Nefsim! Önce Kendi İçindeki Savaşı Kazan

Sen büyük işler yapmak istiyorsun. Büyük hizmetler, büyük başarılar, büyük makamlar istiyorsun. Fakat Sa'd'ın hayatı sana şunu söylüyor: **Önce nefsinin karşısında ayakta kal.**

İnsanların baskısına yeniliyorsan ordulara kumandan olmanın ne kıymeti var? Allah'ın emriyle hevan karşı karşıya geldiğinde hevânı seçiyorsan hangi zaferden söz edeceksin?

Sa'd b. Ebî Vakkas önce **imanından taviz vermeyen bir genç** oldu; sonra **Resûlullah'ı canıyla müdafaa eden bir sahâbi** oldu; ardından **İslâm ordularının kumandanı** oldu.

Çünkü Allah yolundaki büyük zaferler, önce insanın kendi kalbinde kazanılır.